

Зеленская М.А.

старший преподаватель ФММ НТУУ «КПИ»

Гавриш Ю.

студентка ФММ НТУУ «КПИ»

ОЦЕНКА СОСТОЯНИЯ ПОТЕНЦИАЛА И ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИМ ПРОИЗВОДСТВЕННЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

В статье предложен подход к анализу потенциала и управления им на основании исследования его структурных элементов и комплексного подхода к оценке управленческого влияния на ресурсы и возможности предприятия.

Ключевые слова: потенциал предприятия, управление потенциалом, оценка эффективности, внутренний потенциал, потенциал внешней среды, потенциал взаимодействия предприятия с внешней средой.

Zelenska M.O., Gavrish Y.

ASSESSMENT OF THE POTENTIAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISE AND ITS MANAGEMENT EFFICIENCY

An approach to the analysis and management of the potential on the basis of research of its elements and an integrated approach to the assessment of the managerial impact on the resources and capabilities of the enterprise are proposed in the article.

Keywords: potential of the enterprise, management capabilities, performance evaluation, internal potential, the potential of the environment, the potential of interaction of the company with the environment.

Кириченко С.О.

старший викладач НТУУ «КПИ»

Корчовна М. Р.

студентка ФММ НТУУ «КПИ»

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ

У даній статті досліджено основні завдання аналізу фінансового стану підприємства, охарактеризовано основні показники фінансового аналізу підприємства, які дають змогу виявити недоліки в управлінні підприємством. Відображено важливість своєчасного виявлення змін фінансових показників, які мають відхилення від своїх оптимальних значень під час здійснення аналізу фінансового стану. Запропоновано напрями вдосконалення аналізу фінансового стану підприємства та засоби його покращення.

Ключові слова: аналіз, фінансовий стан підприємства, фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність, фінансові ресурси, резерви.

Вступ. Сьогодні одним із найважливіших ресурсів економіки є інформація. Її роль зростає з розвитком економіки, оскільки саме інформація необхідна для прийняття рішень. Таку інформацію можна отримати за допомогою аналізу фінансового стану. Розвиток ринкових відносин підвищує відповідальність і самостійність підприємства та інших суб'єктів ринку в підготовці та прийнятті управлінських рішень. Ефективність цих рішень залежить від об'єктивності, своєчасності та всебічності оцінювання наявного й очікуваного фінансового стану підприємства. Аналіз фінансового стану підприємства вивчали як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, поміж яких: І. Балабанов, А. Бакунов, Т. Беня, В. Ковальов, С. Сагилевич, І. Нестеренко, С. Покропивний, М. Чумаченко, Ф. Бутинець та ін. Незважаючи на значні здобутки у дослідженні вказаної проблеми, низка питань щодо методики аналізу фінансового стану підприємства вимагають досліджень і наукових розробок.

Постановка завдання. За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного й якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності й фінансової стійкості та пошуку шляхів зростання і зміцнення фінансової стабільності.

Мета статті – показати важливість проведення систематичного аналізу фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості.

Результати дослідження. Дослідники теоретичних основ оцінки фінансового стану підприємств визначають фінансовий стан як комплексне поняття, що характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства, а саме його фінансову конкурентоспроможність (платоспроможність, кредитоспроможність), виконання зобов'язань перед державою та іншими господарюючими суб'єктами. Подібною є позиція В. А. Борисової, яка під фінансовим станом підприємства розуміє «забезпеченість суб'єкта господарювання власними та залученими засобами, можливість та ефективність їх використання в своєму обороті за існуючих економічних умов» [1, с. 63]. В. М. Родіонова стверджує, що «наявність власних оборотних коштів, їх збереження, співвідношення між власними та залученими оборотними коштами характеризують ступінь фінансової стійкості підприємства, його положення на фінансовому ринку, можливості додаткової мобілізації фінансових ресурсів за допомогою випуску цінних паперів» [8, с. 78].

Також не можна не погодитися із точкою зору Д. С. Молякова, який зауважує, що «фінансовий стан не може характеризуватись тільки лише

наявністю та використанням оборотних коштів, в рівній мірі – також наявністю та використанням тільки лише фінансових ресурсів...». На його думку «фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, що відображає результат взаємодії всіх елементів фінансових та кредитних відносин, що виникають у підприємства в процесі його господарської та комерційної діяльності [6, с. 83].

Рівень фінансового стану підприємства характеризується рядом елементів, найважливішим з яких є рівень фінансової стійкості. Він дозволяє визначити рівень фінансового ризику, пов'язаного з формуванням структури джерел капіталу, а відповідно і міру стабільності фінансової бази розвитку підприємства в майбутньому періоді [3, с. 121].

Загальна стійкість підприємства в умовах ринку потребує перш за все стабільного одержання виручки, причому достатньої за своїми розмірами, щоб розрахуватися з державою, постачальниками, кредиторами, робітниками тощо. Одночасно для розвитку підприємства необхідно, щоб після проведення всіх розрахунків та виконання всіх зобов'язань у нього залишився прибуток, який дозволить розвивати виробництво, модернізувати його матеріально-технічну базу, поліпшити соціальний клімат і т. ін. Іншими словами, загальна стійкість підприємства передбачає його здатність здійснювати управління внутрішніми факторами діяльності та пристосовуватись до зовнішніх, що дозволяє підтримувати оптимальні умови для ефективного господарювання.

Отже, головною умовою стійкості підприємства є його здатність розвиватися в умовах внутрішнього і зовнішнього середовища. Для цього підприємство повинно мати гнучку структуру фінансових ресурсів і при необхідності мати можливість залучати позичкові кошти і вчасно їх погашати. Тобто, фінансова стійкість пов'язана із загальною мірою фінансового забезпечення підприємства, ступенем його залежності від кредиторів та інвесторів, з умовами, на яких залучені, а також з обслуговуванням зовнішніх джерел коштів.

Якщо стійкість позначається просто як «фінансова стійкість», то цим підкреслюється фінансовий аспект розгляду проблеми, а по суті в цьому терміні закладено фінансово-економічний зміст. Фінансова стійкість визначається як критерій економічної спроможності підприємства. Аналізуючи економічну літературу, ми бачимо, що більшість економістів ототожнюють поняття «фінансовий стан» та «фінансова стійкість», але фінансова стійкість в цьому випадку розуміється як стійкий, або позитивний фінансовий стан. М. Я. Коробов [8, с. 355] пропонує аналізувати фактори, що призвели до зменшення валюти балансу. Потрібно також проводити аналіз факторів, що призводять до його збільшення: якщо в результаті дослідження стає очевидним, що зростання підсумку балансу відбулося за рахунок, з одного боку, залучення додаткових кредитів та збільшення простроченої заборгованості, а з другого, за рахунок зростання неліквідних оборотних

активів та застарілих основних засобів, то такі зміни навряд чи є ознакою фінансової стійкості.

Найважливішими якісними характеристиками фінансового стану підприємств є ліквідність та платоспроможність.

Ліквідність і платоспроможність порівняно недавно використовуються як характеристики фінансового стану господарюючих суб'єктів. Категорії «платоспроможність» та «ліквідність» є складовою частиною широкого кола економічних знань як на макро-, так і на мікрорівні. Отже, визначимося насамперед із сутністю цих економічних категорій.

Ліквідність і платоспроможність – два самостійних, хоча і тісно пов'язаних поняття, які значною мірою визначають фінансовий стан суб'єкта. Висвітлення цього питання ми знаходимо в працях В. Ковальова, М. Чумаченка, І. Бланка, Л. Лахтіонової та ін.

В основу платоспроможності покладена здатність сплачувати, тобто відповідати за своїми зобов'язаннями. В основу виникнення зобов'язань завжди покладена дієздатність, тобто здатність юридичної або фізичної особи своїми діями набувати прав і створювати для себе юридичні обов'язки, нести відповідальність за здійснені правопорушення.

Як зазначає Іонін Є.Є. [2] платоспроможність – це доволі містке поняття, яке включає кредитоспроможність, тобто здатність до отримання і відповідно до погашення кредиту і процентів за банківський кредит; податкоспроможність – здатність до виконання податкових зобов'язань та інше. Платоспроможність знаходить своє відображення в платіжній дисципліні, тобто в дотриманні строків та порядку погашення грошових зобов'язань.

Л. М. Чернелевський [9] зауважує, що висновки про рейтинг підприємства носять суворо індивідуальний характер і приймаються на основі експертного вивчення інформації.

Отже, на нашу думку, платоспроможність суб'єкта – це стан грошового забезпечення виробничих та інвестиційних процесів, за якого долаються виникаючі обмеження грошових ресурсів шляхом внутрішньої їх мобілізації та операцій з активами для здійснення поточних платежів.

Термін «ліквідність» походить від латинського «liqui dus», що означає «рідкий, що розтікається», а отже, здатний змінювати свою форму.

Стосовно економічної системи, «ліквідність – це здатність будь-яких активів перетворюватись на гроші (що легко реалізуються, перетворюються на готівку), тобто змінювати свою форму в часі» [2, с. 31].

Дослідження літературних джерел показало, що в економічній науці категорія «ліквідність» має довгий період формування та тісно пов'язана з розвитком теорії ціноутворення.

При розгляді ліквідності суб'єкту, ми обов'язково звертаємо увагу на зв'язок даного поняття з поняттям платоспроможності суб'єкта. На практиці ці поняття часто об'єднуються, адже ліквідність суб'єкту – це засіб забезпечення платоспроможності. Як що суб'єкт має недостатню ліквідність,

то він вже автоматично не буде платоспроможним (крім окремо взятої дати, на яку сума абсолютно ліквідних активів буде не меншою за обсяг зобов'язань на цю ж дату).

Однак можливі ситуації, коли суб'єкт є:

– ліквідним, але неплатоспроможним: володіє майном, якого достатньо для покриття всієї суми зобов'язань, але не має достатньої суми вільних платіжних засобів для покриття поточних зобов'язань;

– платоспроможним, але неліквідним: володіє достатньою сумою вільних платіжних засобів для покриття поточних зобов'язань, але не має майна, достатнього для покриття всієї суми зобов'язань.

Відповідно, ліквідність суб'єкта – це його здатність до перспективної платоспроможності, яка на практиці може і не реалізуватися. Дане визначення, на мій погляд, чітко розмежовує поняття «ліквідність» та «платоспроможність», що перешкоджає помилковому об'єднанню цих понять.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів зростання рентабельності виробництва та зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства й виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів і методик аналізу. Це дасть змогу критично оцінити фінансові результати діяльності підприємства як у статичній за певний період, так і в динаміці – за кілька періодів, визначити «больові точки» у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

Неефективність використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності підприємства і, як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції; до невиконання плану прибутку, спаду рентабельності підприємства, до загрози економічних санкцій.

Новий план рахунків бухгалтерського обліку, надання формам бухгалтерського обліку та звітності відповідно з міжнародними стандартами зумовили необхідність використання нової методики фінансового аналізу, яка відповідала б умовам ринкової економіки. Така методика необхідна для вибору ділового партнера, забезпечення фінансової стабільності підприємства, оцінки ділової активності підприємницької діяльності, прогнозування фінансового стану підприємства.

Інформаційною базою аналізу фінансового стану є бухгалтерська фінансова звітність, тобто система показників, які відображають майновий і фінансовий стан підприємства на конкретну дату.

Висновок. В даний час особливого значення набуває своєчасна й об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за виникнення різноманітних форм власності, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку (доходу)

фрми, які можна виявити лише на підставі своєчасного й об'єктивного аналізу фінансового стану підприємства.

Фінансовий аналіз дає змогу оцінити фінансовий стан. Складовими проведення фінансового аналізу є: визначення фінансового стану; виявлення змін у фінансовому стані в просторово-часовому розрізі; виявлення основних чинників, що викликають зміни у фінансовому стані; прогноз основних тенденцій змін фінансового стану.

Отже, фінансовий аналіз є процесом дослідження фінансового стану та основних результатів фінансово-господарської діяльності підприємства з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості та забезпечення ефективного розвитку.

Аналіз фінансового стану є складовою частиною фінансового аналізу. Основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану є баланс підприємства. Значення цієї форми фінансової звітності настільки важливе, що аналіз фінансового стану ототожнюють з аналізом балансу. Але для аналізу фінансового стану не достатньо буде здійснити лише вивчення балансу. Для цього може бути необхідним дослідження також звіту про фінансові результати, приміток до річної фінансової звітності, або всіх форм фінансової звітності. Проте цього також може бути недостатньо. Одним з напрямів аналізу фінансового стану є вивчення ринкової активності. Але на жаль цей напрямок вітчизняні підприємці майже не використовують. Для здійснення цього блоку аналізу необхідно залучати додаткову інформацію (наприклад, про ринкову вартість акцій тощо). Також хотілося б звернути увагу на те, що, наполягаючи на визначенні фінансового стану як динамічного поняття, слід залучати фінансові звіти та необхідну додаткову інформацію не на певну дату, а за декілька звітних періодів.

Список використаних джерел

1. Борисова В А Вник сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси та кредит» – №4. 2012 – с. 63-68.
2. Іонін Є Є Розв'язання питань методологічного обґрунтування понять «платоспроможність» і «ліквідність» / Є Є Іонін // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №6. - с. 31 – 35.
3. Ковалев А І, Привалов В П Аналіз фінансового стану підприємства – М: Центр економіки та маркетингу, 2010. – 190 с.
4. Крейніна М Н Аналіз фінансового стану і інвестиційної привабливості акціонерних товариств в промисловості, будівництві та торгівлі. – М: ДИС, МВ-Центр, 2007. – 255 с.
5. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. – К : Знання, 2011. – 380 с.
6. Моляков Д С Фінанси організацій (підприємств):: Підручник. – М: Фінанси і статистика, 2008. – 425 с.
7. Островська О А Модель ідентифікації стійкості фінансового стану підприємств будівельних матеріалів: суть та необхідність розробки // Ринок цінних паперів – 2008. - №9-10. – с. 37-44.
8. Радіонова В М Круглий стіл «Роль фінансової і банківської систем в інноваційному розвитку економіки» / В М Радіонова // Фінанси. – 2008. – №6 – с. 75-79

9. Чернелевський Л М Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі: Підручник/ Чернелевський Л М – К – 2009- 355 с

10. Чупис А В, Царенко А М, Кащенко О Л, Закоморний С Н, Окринник Ю В. Фінансове положення підприємства (оцінка, аналіз, планування). / Під ред А В Чуписа. – Київ: Видавництво « Університетська книга», 2008. – 331 с.

Кириченко С. А.

старший преподаватель НТУУ «КПІ»

Корчовна М. Р.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ФИНАНСОВИЙ АНАЛІЗ СОСТОЯННЯ ПРІДПРИЯТТЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЕГО ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ

Статья посвящена исследованию основных задач анализа финансового состояния предприятия, эффективного использования финансовых ресурсов. Исследованы и охарактеризованы основные показатели анализа финансового состояния предприятия, которые дают возможность обнаружить причины его убыточной деятельности. Отображена важность своевременного выявления изменений финансовых показателей, которые имеют отклонение от своих оптимальных значений при проведении анализа финансового состояния. Предложены направления усовершенствования анализа финансового состояния предприятия и средства его улучшения.

Ключевые слова: анализ, финансовое состояние предприятия, финансовая стабильность, платежеспособность, ликвидность, финансовые ресурсы.

Kirichenko S. O., Korchovna M. R.

ANALYSES OF THE FINANCIAL STATE OF ENTERPRISE ARE DRAW FOR THE EFFECTIVE DEVELOPMENT

The article is concerned with research the basic tasks analysis of the financial state of enterprise. Basic tasks and aims of analysis of the financial state of enterprise are drawn for the effective use of financial resources. Research problems of lead through of analysis of the financial state are probed enterprises which enable to find out reasons of his unprofitable activity. Importance of timely exposure of changes of financial indexes, which have deviation from the optimum values during the lead through of analysis of the financial state, is represented. Directions of improvement of analysis of the financial state of enterprise and facilities of his improvement are offered.

Keywords: analysis, financial state of enterprise, financial stability, solvency, liquidity, financial resources.

Круш П.В.
к.е.н., професор ФММ НТУУ «КПІ»
Рудковська Ю.В.
студентка ФММ НТУУ «КПІ»

АНАЛІЗ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ПІВДЕННИЙ ГІРНИЧО- ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ»

В цій статті розглянуто коефіцієнтний метод аналізу та оцінки стану та ефективності використання оборотного капіталу підприємства в сучасних умовах господарювання. На прикладі ПАТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» розраховано відповідні показники та наведено короткі рекомендації щодо покращення використання оборотного капіталу.

Ключові слова: оборотний капітал, оборотні засоби, оборотність, коефіцієнти, ПАТ «ПГЗК».

Вступ. В господарській практиці при оцінюванні стану підприємства велику увагу приділяють аналізу та визначенню ефективності і раціональності розміщення оборотного капіталу, адже від швидкості перетворення оборотних коштів у грошові активи залежить фінансова стійкість та стабільність підприємства, отримання прибутку з кожного обороту, ліквідність діяльності суб'єкта господарювання. В зв'язку з цим є доцільним та необхідним проведення аналізу стану та використання оборотного капіталу на підприємстві, а саме на прикладі ПАТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» (далі ПАТ «ПГЗК»).

Дане питання давно і успішно вивчають економісти та науковці всього світу, а саме: Бланк І.А., Буряк Л.Д., Гропеллі А., Ковальов В.В., Нкбахт Е., Терещенко О.О., Поддєрьогін А.М. та в умовах постійних змін в зовнішньому середовищі і впровадження нових підходів до ефективного використання оборотного капіталу господарюючими суб'єктами дане питання завжди є актуальним для подальших досліджень, постійно з'являються нові фактори, вплив та дію яких необхідно вивчати та оптимізувати діяльність підприємств під їх впливом.

Постановка задачі. Метою даної статті є проведення аналізу оборотного капіталу промислового підприємства на прикладі ПАТ «ПГЗК» для визначення його стану і на основі цієї інформації надати рекомендації щодо підвищення ефективності використання оборотних засобів базового підприємства.

Результати дослідження. Оборотні засоби різногалузевих підприємств становлять значну частину їхніх матеріально-грошових активів. Тому раціональне та економне використання оборотних коштів суб'єктів підприємницької діяльності має неабияке економічне значення. Для аналізу